VII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka (nr 248)**
- **Komisji Zdrowia (nr 206)**

z dnia 11 czerwca 2015 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka (nr 248)

Komisji Zdrowia (nr 206)

11 czerwca 2015 r.

Komisje: Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Zdrowia, obradujące pod przewodnictwem posła **Tomasza Latosa (PiS)**, przewodniczącego Komisji Zdrowia, realizowały następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie sprawozdania podkomisji nadzwyczajnej o poselskim projekcie ustawy o uzgodnieniu płci (druk nr 1469).

W posiedzeniu udział wzięli: **Jerzy Kozdroń** sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wraz ze współpracownikami, **Igor Radziewicz-Winnicki** podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia wraz ze współpracownikami, **Karolina Grenda** dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych wraz ze współpracownikami, **Grażyna Janaszek** naczelnik Wydziału Normatywnego w Departamencie Ubezpieczeń Społecznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wraz ze współpracownikami, **Wiktor Dynarski** prezes Fundacji Trans-Fuzja wraz ze współpracownikami, **Maciej Kułak** prawnik w Polskim Towarzystwie Prawa Antydyskryminacyjnego.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Barbara Orlińska, Małgorzata Siedlecka-Nowak**, **Maria Taurogińska-Kopeć, Maciej Zaremba** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Konrad Nietrzebka, Łukasz Nykiel** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji. Witam serdecznie panie i panów posłów z Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Zdrowia. Nie ma niestety jeszcze przedstawiciela rządu. Aha, jest pan minister, ale tak daleko pan minister usiadł, że nie widzę, natomiast nie ma przedstawiciela resortu zdrowia. Witam pana ministra wraz ze współpracownikami. Mam nadzieję, że pan minister w ciągu paru minut dotrze, proszę go powiadomić, bo inaczej nie będziemy mogli procedować nad tą ustawą. Witam serdecznie wszystkich zaproszonych gości.

Szanowni państwo, porządek dzisiejszych obrad obejmuje rozpatrzenie sprawozdania podkomisji nadzwyczajnej o poselskim projekcie ustawy o uzgodnieniu płci, druk 1469. Czy są jakieś uwagi do porządku obrad? Nie słyszę. Stwierdzam, że porządek obrad został przyjęty. Proszę o zaprzestanie rozmów, bo jest bardzo duży szum w sali. Szanowni państwo, mamy salę niestety tylko do godziny 16.00, bo Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka później ma swoje obowiązki, w związku z tym w dniu dzisiejszym rozpoczniemy procedowanie nad sprawozdaniem i jeżeli będzie taka potrzeba, będziemy spotykać się w kolejnym terminie, aby dalej nad tym sprawozdaniem pracować. Jeszcze raz bardzo państwa proszę o zaprzestanie rozmów i oddaję głos przewodniczącej podkomisji, pani poseł Joannie Musze. Bardzo proszę, pani poseł.

Poseł Joanna Mucha (PO):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, pani przewodnicząca, szanowni państwo, Wysokie Komisje, podkomisja pracowała na siedmiu posiedzeniach: 24 lipca, 11 września, 5 listopada 2014 roku, 18 lutego, 3 marca, 13 i 27 maja 2015 roku. Podczas tych posiedzeń projekt został gruntownie przepracowany. W tej chwili przedstawiamy tekst jednolity, dlatego że innego rodzaju przedstawienie byłoby niemożliwe, ten projekt naprawdę zmienił swój obraz w bardzo dużym stopniu. Chciałabym powiedzieć, że w moim prze-

konaniu jest to projekt, który nie jest kontrowersyjny i naprawdę pozwala osobom, które chcą uzgodnić swoją płeć, może nie tyle łatwe, ale na rozsądne przejście przed sądem całej procedury. Jestem przekonana o tym, że nie jest to projekt kontrowersyjny. Jednocześnie chciałabym powiedzieć, panie przewodniczący, chciałabym dodać, że na mój wniosek, do prac w podkomisji zostało zaproszone Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ze względu na to, że ten projekt zakłada zmianę aktu stanu cywilnego, a w związku z tym potrzebny był w tej kwestii wkład ze strony Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Myślę, że to był wkład bardzo cenny. Bardzo dziękuję przedstawicielom MSW za udział w tych pracach.

Panie przewodniczący, chciałabym też powiedzieć o czymś, co w moim przekonaniu, po raz kolejny jest niezwykle bulwersujące. Jeśli mogłabym poprosić o ciszę. Mieliśmy taką sytuację w przypadku projektu dotyczącego *in vitro* i teraz mamy po raz kolejny tę samą sytuację w przypadku projektu o uzgodnieniu płci. Przedstawiciele pańskiego klubu, panie przewodniczący, nie uczestniczyli w posiedzeniach podkomisji. Tych posiedzeń było wiele i państwo nie uczestniczyli w pracach. W tej chwili dowiaduję się, że Klub Prawa i Sprawiedliwości będzie składał 17 poprawek. To jest niepoważne traktowanie prac na poziomie podkomisji. Podkomisja jest po to, żeby przygotować projekt w wersji do pracy, którą można przeprowadzić w sposób szybki i konstruktywny. Zwracam się do pana, panie przewodniczący, jako do przedstawiciela tego klubu o to, żebyśmy nie pracowali w ten sposób, bo taka wzajemna obstrukcja niczemu nie służy. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, chciałbym poinformować, że na każdym etapie posłowie mają prawo zgłaszać poprawki. Gdyby poprawki były zgłoszone na posiedzeniu podkomisji i zostałyby odrzucone, to niestety nie weszłyby do sprawozdania, a w związku z tym wymagałyby ponownego zgłoszenia również w czasie prac komisji. Ja jestem trzecią kadencję parlamentarzystą i pamiętam sytuację odwrotną, również związaną z tą Komisją i pamiętam frekwencję i podobne apele były wówczas wygłaszane z drugiej strony. Widzę szereg zgłoszeń, więc zanim będziemy procedować nad sprawozdaniem pan poseł Jaworski. Proszę bardzo.

Poseł Andrzej Jaworski (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący. Muszę powiedzieć, że podczas posiedzeń Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka z taką butą Platformy Obywatelskiej, jak tutaj w wystąpieniu pani przewodniczącej podkomisji, się nie spotykałem. Chcę zauważyć, pani przewodnicząca, że to przez pani zachowanie ja i moi koledzy przestaliśmy przychodzić na następne posiedzenia podkomisji, dlatego że nigdy, ani razu nie zechciała pani ustalić spotkania podkomisji z wiceprzewodniczącym, którym byłem. Robiła pani sobie te podkomisje według własnego uznania, ma pani do tego prawo, ale powinna pani wiedzieć, że jeżeli akurat wtedy nie idzie pani do fryzjera, tylko chce pani zwołać posiedzenie podkomisji, to proszę się nie dziwić, że na nie nie będziemy przychodzili.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Każdy ma prawo do swoich ocen, natomiast ja bardzo bym prosił, żebyśmy zostawili kwestie inne niż merytoryczne i nie poruszajmy w wypowiedziach innych kwestii niż merytoryczne. Bardzo bym prosił, żebyśmy siebie wzajemnie szanowali. Widzę jeszcze zgłoszenie pani przewodniczącej. Bardzo proszę.

Poseł Joanna Mucha (PO):

Panie przewodniczący, nie będę się odnosiła do tego ostatniego zdania, bo to nie ma sensu. Natomiast wzajemny szacunek wymaga prostej rzeczy. Jeśli są poprawki i jeśli państwo macie je przygotowane, to warto je zgłosić podczas posiedzenia podkomisji. Nie były zgłoszone. Gdyby zostały zgłoszone i odrzucone i powtórnie byłyby zgłoszone dzisiaj, to rozumiem, ale one w ogóle nie były zgłoszone. To jest po prostu ignorowanie prac podkomisji. Wzajemnie sami sobie szkodzimy. To jest niepotrzebne. Proszę, żebyśmy już mogli przejść do procedowania. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Jeszcze, rozumiem, *ad vocem* pan wiceprzewodniczący Jaworski. Bardzo proszę.

Poseł Andrzej Jaworski (PiS):

Panie przewodniczący, to nie jest ignorowanie prac podkomisji. Zadanie posła jest takie, jak pan przewodniczący powiedział, że może poprawki zgłosić wtedy, kiedy uważa to za stosowne. Jeżeli ktoś chce posłowi czy senatorowi zabraniać wykonywania jego mandatu, to powinien się zastanowić nad tym, co mówi. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Myślę, że na tym powinniśmy poprzestać. We wstępnej dyskusji oddam głos przedstawicielom resort sprawiedliwości i resortu zdrowia, prosząc o wstępną ocenę tego sprawozdania. Najpierw pan minister Radziewicz-Winnicki. Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia Igor Radziewicz-Winnicki:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Wysokie Komisje, minister zdrowia, po pierwsze, dziękuje za zaproszenie do współpracy przy tym projekcie. Po drugie uznaje, że ten projekt w zasadzie spełnia wszystkie oczekiwania ministra zdrowia, przypominając, że on ewoluował od bardzo daleko zaawansowanej medykalizacji i próby ujęcia w ramy prawne procedur *stricte* medycznych do aktualnej postaci, w której stał się projektem, który jest z punktu widzenia ministra zdrowia bardzo racjonalny i pozostawia całą tę procedurę kwestiom formalnym dotyczącym funkcjonowania na gruncie sądownictwa. Stąd też wydaje mi się, że większe znaczenie od mojej ma ocena tego projektu przez pana ministra Kozdronia. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Jeszcze pan minister Jerzy Kozdroń. Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Jerzy Kozdroń:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, Ministerstwo Sprawiedliwości ocenia pozytywnie przedłożony projekt sprawozdania pod względem systemowym. W naszej ocenie jest dobrze przygotowany i dobrze przepracowany. Mamy natomiast uwagi do art. 2 ustawy, ale to jest spowodowane tym, że podczas ostatniego posiedzenia na wniosek Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka ten artykuł został wprowadzony i w naszej ocenie jest on niezgodny z obowiązującym porządkiem prawnym. Art. 2, jak państwo wiedzą, ci, którzy mają przed sobą sprawozdanie, zawęża zakres podmiotowy stosowania ustawy tylko do obywateli polskich oraz do cudzoziemców niemających obywatelstwa żadnego państwa, czyli do bezpaństwowców. Przepis art. 2 jest sprzeczny z międzynarodowym postępowaniem cywilnym w zakresie jurysdykcji krajowej, jak również z prawem prywatnym międzynarodowym, czyli z wewnętrznym polskim porządkiem prawnym. Chciałbym państwu tylko przeczytać, czego on dotyczy. Art. 1110 k.p.c. mówi tak: Do jurysdykcji krajowej [a więc sądu, który jest właściwy] należą również inne niż wymienione w art. 1106–1109 sprawy rozpoznawane w postępowaniu nieprocesowym, jeżeli sprawa dotyczy osoby będącej obywatelem polskim, cudzoziemca mającego miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej albo osoby prawnej lub niebędącej osobą prawną jednostki organizacyjnej. Czyli to jest przepis, który określa właściwość sądu, który jest właściwy do rozpoznawania tego rodzaju spraw, a art. 16 ust. 1 Prawa prywatnego międzynarodowego stanowi tak: Dobra osobiste [a tożsamość płciowa jest dobrem osobistym] osoby fizycznej podlegają jej prawu ojczystemu. Osoba fizyczna, której dobro osobiste jest zagrożone naruszeniem lub zostało naruszone może żądać ochrony na podstawie prawa państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie powodujące itd. Czyli podlega prawu ojczystemu. Z tego wniosek, że jeżeli Portugalczyk wystąpi o uzgodnienie tożsamości płciowej przed polskim sądem, to sąd będzie stosować prawo portugalskie, a nie prawo polskie. Jeżeli w prawie portugalskim nie będzie takiej regulacji jak tożsamość płciowa, to po prostu wniosek zostanie oddalony. Natomiast warunkiem, żeby to polski sąd rozpatrywał, jest kwestia posiadania obywatelstwa lub dla cudzoziemca konieczność posiadania stałego miejsca zamieszkania lub zwykłego miejsca pobytu.

To jest wszystko, co chciałbym powiedzieć. W związku z tym sugerujemy, żeby art. 2 po prostu skreślić, bo na ostatnim posiedzeniu podkomisji on został jakoś tak wrzucony. Ja musiałem wyjść z tego posiedzenia, sędzia, który siedział otworzył usta, chciał coś

powiedzieć, ale powiedziano, że już nie ma czasu, bo idziemy na głosowania. W związku z tym ten art. 2 znalazł się tu omyłkowo, bo już wtedy byśmy go oprotestowali. Jeżeli chodzi o art. 15, ponieważ rozbolało mnie gardło, poproszę pana dyrektora, żeby za mnie powiedział.

Naczelnik Wydziału Prawa Cywilnego w Departamencie Legislacyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości Wiesław Grajdura:

Dzień dobry. Sędzia Wiesław Grajdura, sędzia delegowany do Ministerstwa Sprawiedliwości. Państwo przewodniczący, szanowni państwo, Wysokie Komisje, jeśli chodzi o art. 15 ustawy, to on przewiduje, że mocą tej ustawy, którą procedujemy, wprowadza się do innej ustawy, mianowicie do ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania, definicję płci. Jeśli chodzi o ustawę z 3 grudnia 2010 r., to w największym skrócie chcę powiedzieć, że ona implementuje szereg dyrektyw Unii Europejskiej, tak zwanych równościowych. Oczywiście w ramach tej implementacji ustawa nakazuje krajowym podmiotom prawnym, działającym w obszarze prawa polskiego, podejmowanie określonych działań, które miałyby sprzeciwiać się nierównemu traktowaniu osób fizycznych między innymi ze względu na płeć. Pojęcie płci występuje w tej ustawie. Jednocześnie ustawa z 3 grudnia 2010 r. zawiera w art. 3, tak zwany słowniczek, i tam płeć nie jest zdefiniowana w szczególności. Propozycja wnioskodawców sprowadza się do tego, żeby właśnie na potrzeby ustawy z 3 grudnia 2010 r. zdefiniować również pojęcie płci. Czyli to jest ta nowość. Proszę zauważyć, że proponowana do wstawienia do ustawy z 3 grudnia 2010 r. definicja płci, jest w gruncie rzeczy tożsama, jeśli chodzi o jej określenie, z pojęciem tożsamości płciowej, która jest zdefiniowane w ustawie o uzgodnieniu płci. Proszę zwrócić uwagę na art. 3 pkt 1. Krótko mówiąc, proszę zauważyć, że projektowana ustawa posługuje się pojęciem tożsamości płciowej i definiuje je tak samo jak pojęcie zgoła inne w naszym przekonaniu, a mianowicie pojęcie płci, które ma być wykorzystane w innej ustawie. To jest pierwsze niebezpieczeństwo, że oto w systemie prawnym pojawią się dwa różne pojęcia o jednakowej definicji: jedno pojęcie płeć i drugie pojęcie tożsamość płciowa. To jest pierwsza rzecz.

Druga rzecz. Proszę państwa, proszę zauważyć, do jakich może dojść konsekwencji. Otóż jeżeli zdefiniujemy w ustawie z 3 grudnia 2010 r. pojęcie „płeć" między innymi w taki sposób, jak to jest proponowane, że jest to utrwalone, intensywnie odczuwane doświadczenie i przeżywanie własnej płciowości, która odpowiada lub nie wpisanej do aktu urodzenia, aktu stanu cywilnego, to w gruncie rzeczy może to oznaczać taką sytuację, że dana osoba, która nie dokonała uzgodnienia płci, natomiast ma tę płeć odczuwaną inną niż płeć objęta aktem urodzenia, będzie mogła podnosić, że jest dyskryminowana ze względu na płeć, ale na tę płeć odczuwaną, mimo że uprzednio jej nie uzgodniła w żaden sposób. Tu może dochodzić do takiej sytuacji, nie chciałbym się tu posługiwać przykładami, ale pierwszy z brzegu, jaki mi przychodzi do głowy, że dana osoba w szpitalu z uwagi na zgromadzoną dokumentację zostanie umieszczona w sali dla mężczyzn, bo to wynika z jej dokumentacji, ale ona mówi, że się czuje kobietą i prosi o umieszczenie na sali dla kobiet i jeżeli szpital tego nie uczyni, może być posądzony o dyskryminację ze względu na płeć, bo to jest ta płeć odczuwana, choć nie została stwierdzona w dokumentach. Z tego względu podnosimy to jako istotną wątpliwość i wnioskujemy o to, by podobnie jak w przypadku art. 2 również skreślić art. 15, który przewiduje właśnie tę zmianę. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo za te bardzo wyczerpujące wypowiedzi, które w sposób dość zasadniczy podnoszą pewne wątpliwości. W związku z tym mam pytanie do pani przewodniczącej, czy po przyjęciu sprawozdania z racji tych ważnych wątpliwości, jak rozumiem przede wszystkim prawnych, sprawozdanie było skierowane do analizy w Biurze Analiz Sejmowych? Czy były przeprowadzone jakieś inne analizy tego sprawozdania?

Poseł Joanna Mucha (PO):

Nad tym sprawozdaniem czuwali podczas prac podkomisji nasi legislatorzy, natomiast żadnego dodatkowego skierowania do analizy nie było. Chciałabym zwrócić uwagę, że ten punkt, o którym mówił przed chwilą pan minister, to jest jeden fragment zmiany

w innej ustawie, na który prawdopodobnie wszyscy się zgodzimy, więc to nie jest powód do tego, żeby nie procedować całej ustawy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Myślę jednak, że powinniśmy na tym etapie mieć określone wątpliwości. Widzę zgłoszenie, zaraz udzielę głosu. Mam pytanie do Biura Legislacyjnego o państwa opinię na temat sprawozdania. Może trudno mówić o całości, ale prosimy o odniesienie się do wątpliwości zgłoszonych przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Bardzo proszę.

Legislator Łukasz Nykiel:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowni państwo, Wysokie Komisje, Biuro Legislacyjne, tak jak przy każdym projekcie ustawy brało udział w pracach podkomisji. W trakcie pracy Biuro zgłaszało wnioski i uwagi legislacyjne zgodnie z art. 70 regulaminu Sejmu. Odnosząc się ogólnie do sprawozdania podkomisji, to Biuro Legislacyjne ma do tego sprawozdania szereg uwag oczywiście o charakterze legislacyjnym i redakcyjnym, więc będziemy chcieli na etapie prac Komisji te uwagi również zgłosić. Sygnalizowaliśmy to zresztą podczas ostatniego posiedzeniu podkomisji, gdy było przyjmowane sprawozdanie, z uwagi na fakt, jak mówił pan minister Kozdroń, że na ostatnim etapie niektóre poprawki były przyjmowane w pośpiechu i Biuro Legislacyjne tak naprawdę nie miało możliwości ich analizy. Tak było między innymi z poprawką dodającą do tego projektu art. 2, czyli przepis, który określa zakres podmiotowy stosowania tej ustawy. Ten przepis pojawiał się w toku konsultacji, spotkań roboczych, bo takie spotkania odbywały się z wnioskodawcami. Od samego początku Biuro Legislacyjne wyrażało negatywną opinię na temat dodania tego artykułu, natomiast w ostatniej chwili podczas ostatniego posiedzenia podkomisji art. 2 został włączony do projektu ustawy. Został on jedynie poprawiony legislacyjnie podczas posiedzenia podkomisji przez Biuro Legislacyjne. Takie jest stanowisko, jeżeli chodzi o art. 2.

Argumenty merytoryczne, które podniosło Ministerstwo Sprawiedliwości, oczywiście jak najbardziej znajdują oparcie w przepisach, o których mówił pan minister. Natomiast odnosząc się do art. 15, czyli nowelizacji ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania, mamy uwagę o charakterze wyłącznie legislacyjnym i chodzi o zmianę umiejscowienia tego przepisu. Natomiast faktem jest, że na etapie prac podkomisji ten artykuł był procedowany pod koniec prac, więc te argumenty, które w tej chwili zostały przedstawione przez Ministerstwo Sprawiedliwości, są jak gdyby argumentami nowymi i Biuro Legislacyjne musiałoby je rozważyć. Natomiast na gorąco wydaje się, że takie zagrożenie, o którym mówił przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości może wystąpić, natomiast jest to kwestia, powiedziałbym, stricte merytoryczna, choć prawna, więc kwestie te pozostawiamy do decyzji Wysokich Komisji albo ewentualnego zasięgnięcia opinii Biura Analiz Sejmowych w tym względzie. Na tym etapie tyle.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Ja myślę, że to są bardzo ważne dwa głosy. To też pokazuje, że czasami warto pracować z nieco większą refleksją w podkomisji, niezależnie od tego, czy ona pracuje w pełnym składzie czy też nie i ewentualnie przy dużych zmianach wystąpić o stosowną analizę. Szanowni państwo, mam następującą propozycję. Widzę jeszcze zgłoszenia do zabrania głosu, czasu nam zostało 20 minut, bo tak to wynika z harmonogramu pracy Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. W związku z tym proponuję, żebyśmy teraz odbyli dyskusję ogólną, następnie przerwali posiedzenie komisji i wystąpili o stosowne ekspertyzy do Biura Analiz Sejmowych. Mam nadzieję, że te opinie, które ma Ministerstwo Sprawiedliwości, nasze komisje otrzymają na piśmie, a potem ewentualnie będą jeszcze dalsze propozycje. Wtedy przygotowani merytorycznie wrócimy do tego sprawozdania i będziemy procedować poszczególne artykuły. Jak sądzę, nie ma większego sensu przyjęcie jednego czy dwóch artykułów w sytuacji, kiedy widać z obu stron, że potrzebne są jednak zasadnicze poprawki i interpretacje na podstawie chociażby analiz merytorycznych. Być może nie tylko BAS i być może będziemy jeszcze gdzieś na zewnątrz starali się zasięgnąć opinii. Jestem otwarty na propozycje z obu komisji. Bardzo proszę, pan poseł Jaworski. Bardzo proszę.

Poseł Andrzej Jaworski (PiS):

Dziękuję. Panie przewodniczący, pana propozycja wydaje się jak najbardziej zasadna, biorąc pod uwagę zaistniałą sytuację. Natomiast niezależnie od tego chciałbym prosić o odpowiedź na to samo pytanie Biuro Legislacyjne i przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości. Chodzi mi o to, że z tych informacji, które w wypowiedziach padły… Panie przewodniczący naprawdę trudno się skupić…

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Proszę państwa, bardzo proszę państwa o zaprzestanie prowadzenia rozmów. Jest nas pełna sala, pewnie bardzo trudno zebrać myśli osobie, która zabiera głos, więc proszę, szanujmy się nawzajem. Bardzo proszę kontynuować, panie pośle.

Poseł Andrzej Jaworski (PiS):

Dziękuję. Propozycja ustawy, która została przedłożona, stanowi pełną i logiczną całość i jest związana z wieloma aktami prawnymi, dlatego trochę mnie zaniepokoiła wypowiedź przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości, ale także Biura Legislacyjnego, że tak naprawdę nie ma znaczenia czy jeden cały artykuł zostanie wycięty, czy nie zostanie wycięty, czy zostanie zastąpiony, czy nie zostanie zastąpiony, tak jakby można było przyjmować tę ustawę po kawałku, co nie miałoby jakiegoś większego sensu. Zaniepokojony tą wątpliwością, prosiłbym, panie ministrze, o ustosunkowanie się do tego. Dziękuję, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę, pani przewodnicząca Stanisława Prządka.

Poseł Stanisława Prządka (SLD):

Ja chcę się zwrócić z pytaniem do Biura Legislacyjnego, czy jesteście państwo gotowi do tego, żebyśmy mogli razem procedować ten projekt? Nie zrozumiałam, ale odniosłam wrażenie, że potrzebujecie czas na pewne ostateczne dopracowanie czy przejrzenie tej ustawy. Jeśli się pomyliłam, to chciałabym mieć z państwa strony jasną i klarowną deklarację jak ten problem wygląda. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Jeżeli mogę, to chciałem powiedzieć, że zrozumiałem to nieco inaczej, że państwu zabrakło czasu na swobodną wypowiedź dotyczącą wątpliwości przy zgłaszanych poprawkach w czasie prac podkomisji. Po prostu Biuru Legislacyjnemu też trzeba dać czas na bieżąco, aby mogli się odnieść do poprawek. Zaraz oddam głos panu mecenasowi, ale jeszcze w kolejności oddam głos panu posłowi Kropiwnickiemu, później panu ministrowi i na końcu panu mecenasowi. Panie pośle, proszę uprzejmie.

Poseł Robert Kropiwnicki (PO):

Panie przewodniczący, szanowni państwo, uważam jednak, że powinniśmy przystąpić do prac nad tym projektem. Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka co prawda ma kolejne posiedzenie, ale tamto posiedzenie można przełożyć albo odwołać. Jeżeli zwołaliśmy dwie ważne komisje w ważnej sprawie, a podkomisja przygotowała projekt sprawozdania, to nie widzę potrzeby, żebyśmy to tak naprawdę odwlekali, tylko żebyśmy najwyżej przyjęli te artykuły, które nie są kontrowersyjne, a ich zdecydowana większość nie jest kontrowersyjna i ewentualnie tylko te kontrowersyjne artykuły zostawili na kolejne posiedzenie komisji albo na ewentualne poprawki w drugim czytaniu. Naprawdę uważam, że nie ma sensu przerywać dzisiaj prac i należy przystąpić do prac nad tym projektem w tej wersji. Proszę to traktować to jako wniosek formalny. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Panie pośle, niestety nie możemy podchodzić do sprawy życzeniowo, dlatego że nie mamy zdolności bilokacji. Ja pana informuję, że zarówno jedna jak i druga Komisja o godzinie 16 ma kolejne równie ważne posiedzenia. Było to wiadome od samego początku. Jest raczej sytuacja odwrotna. Chcąc umożliwić prace nad tym sprawozdaniem, wcisnęliśmy to posiedzenie w godzinną lukę, żeby w ogóle rozpocząć prace. Jak widać była to decyzja bardzo dobra, bo inaczej spotkalibyśmy się za dwa tygodnie i te wszystkie wątpliwości prawne, które podnosi chociażby Ministerstwo Sprawiedliwości,

byłyby zgłoszone dopiero wtedy i wtedy bylibyśmy w mocno niekomfortowej sytuacji, że ministerstwo ma uzasadnione wątpliwości, a my jesteśmy w trakcie procedowania. Będzie czas, żeby spokojnie przygotować ekspertyzę i wcale nie będzie na to zbyt wiele czasu, a tak czy inaczej za minut 15 musimy zakończyć posiedzenie. Chcę podkreślić, że od początku było to wiadome wszystkim, łącznie z panią przewodniczącą. Bardzo proszę, teraz w kolejności udzielam głosu panu ministrowi Kozdroniowi.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Proszę państwa, panie przewodniczący…

Poseł Andrzej Jaworski (PiS):

Proszę mówić bliżej mikrofonu, bo nic nie słychać.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Dobrze, już mówię głośno, jak pan sobie życzy, panie pośle. Ja uważam, że art. 2 jest artykułem zbędnym, ponieważ ta sprawa jest uregulowana w innych przepisach ustaw krajowych. Podawałem tutaj przykład prawa prywatnego międzynarodowego i przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o międzynarodowym postępowaniu cywilnym. Ktoś dzwoni bez przerwy do mnie, przepraszam. Teraz bez przerwy dziennikarze wydzwaniają.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Panie ministrze, pewnie już się dowiedzieli o tych kontrowersjach i dzwonią do pana. Proszę kontynuować.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Dobrze. W związku z tym uważamy ten przepis za zbędny. W porządku prawnym ten problem został wyjaśniony. Wprowadzamy odrębne regulacje, które niepotrzebnie zawężają problem. Spotkamy się jeszcze z jednym zarzutem, a więc niezgodności z prawem wspólnotowym, bo przecież zakres podmiotowy ograniczamy tylko do obywateli polskich i do bezpaństwowców. A co z obywatelami Unii Europejskiej? W związku z tym uważamy, że ten artykuł należy wyrzucić.

Natomiast jeśli chodzi o art. 15, to przeczytajcie go sobie państwo dosłownie: „o wdrożeniu niektórych przepisów UE”. Tam nie było problemu definicji płci, a my robimy wrzutkę, że przepisy dotyczące UE wymagają jeszcze czegoś, co nie było wymagane i nie było w ogóle regulowane w tym zakresie. Dlatego stoimy na stanowisku, żeby ten artykuł wykreślić. Czy my chcemy załatwić problem, czy chcemy ideologię uprawiać? O to chodzi.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuje bardzo. Tak jak obiecałem, oddam teraz głos panu mecenasowi, proszę uprzejmie.

Legislator Łukasz Nykiel:

Dziękuje bardzo. Panie przewodniczący, Wysokie Komisje, odpowiadając na pytanie pani przewodniczącej Prządki, chciałem powiedzieć, że Biuro Legislacyjne jest oczywiście przygotowane do procedowania tego projektu podczas dzisiejszego posiedzenia czy następnego. Mamy uwagi i wnioski legislacyjne, bo do tego Biuro Legislacyjne jest powołane w Kancelarii Sejmu, żeby takie uwagi zgłaszać, więc absolutnie jesteśmy do procedowania przygotowani. Natomiast jeśli chodzi o art. 2 i art. 15, to są to kwestie merytoryczne i Biuro Legislacyjne zwracało jedynie uwagę na fakt, iż decyzja w tej kwestii należy do Komisji. Można zasięgnąć opinii Biura Analiz Sejmowych. Przewijają się w wypowiedzi pana ministra Kozdronia kwestie dotyczące zgodności tych regulacji z przepisami prawa wspólnotowego. Pragniemy również zauważyć, iż zgodnie ze statutem i regulaminem organizacyjnym Kancelarii Sejmu, biurem odpowiedzialnym za opiniowaniem projektów ustaw w zakresie zgodności z prawem Unii Europejskiej jest Biuro Analiz Sejmowych, a nie Biuro Legislacyjne, które jest obecne podczas dzisiejszego posiedzenia Komisji. Kończąc swoją wypowiedź, jeszcze raz podkreślam, że Biuro Legislacyjne jest przygotowane do procedowania tego projektu podczas dzisiejszych obrad Komisji.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Pan poseł Ast, proszę bardzo.

Poseł Marek Ast (PiS):

Panie przewodniczący, Wysokie Komisje, w świetle propozycji zgłoszonych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, a także tych uwag, które były zgłaszane przez Biuro Legislacyjne oraz zapowiedź pewnych propozycji korekt projektu zawartego w sprawozdaniu podkomisji, poszedłbym dalej, panie przewodniczący i wnoszę o zwrócenie tego sprawozdania do podkomisji, aby podczas jej obrad projekt ten został dopracowany, tym bardziej że rzeczywiście zgłaszamy 17 poprawek i podczas obrad podkomisji będzie okazja, żeby te poprawki przedstawić, zgodnie z życzeniem pani przewodniczącej. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Jeszcze widzę zgłoszenie pana posła Jaworskiego, pana posła Kropiwnickiego i jeszcze pan minister.

Poseł Andrzej Jaworski (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący. Panie ministrze, być może źle wypowiedziałem swoje pytanie, dlatego nie otrzymałem odpowiedzi. W związku z tym pytam jeszcze raz. Jeżeli chodzi o art. 15, to chodzi mi o to, że w całej propozycji ustawy nie ma definicji płci. Tak jak pan minister to przedstawił, art. 15 jako definicję płci przyjmuje definicję tożsamości płciowej. Jeżeli definicja płci z propozycji ustawy zostanie wykreślona, to jakie jest stanowisko ministerstwa do takiej sytuacji? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Proszę państwa, ja jeszcze raz chciałbym odpowiedzieć i sprostować swoją wypowiedź, bo pan poseł Ast mnie źle zrozumiał. Usunięcie tych dwóch artykułów, a więc art. 2 i art. 15, nie powoduje konieczności przerabiania ustawy. Ta ustawa jest kompletna i zamknięta. My uważamy, że definicja płci w tej ustawie jest w ogóle niepotrzebna. Ona jest na potrzeby innej ustawy, a my mówimy tutaj o tożsamości płciowej i o uzgodnieniu tożsamości płciowej. To jest zupełnie co innego. W związku z tym ten art. 15 jest zbędny tak samo, jak zbędny jest art. 2. W pozostałym zakresie ustawa jest kompletna i gotowa do procedowania.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Jeszcze pan poseł Kropiwnicki, pan poseł Jaworski i jeszcze pani przewodnicząca Mucha. Bardzo proszę o zabieranie głosu w takiej kolejności. Bardzo proszę, pan poseł Kropiwnicki.

Poseł Robert Kropiwnicki (PO):

Powracam do mojego wniosku, podkreślam, formalnego, żebyśmy przystąpili do pracy nad tym projektem. Zaczynamy toczyć dyskusję nad poszczególnymi artykułami, którą możemy sobie prowadzić w pracach nad ustawą i wtedy będziemy dyskutować nad art. 1, art. 2 czy art. 15. Mówienie również o tym, że dzisiejsze posiedzenie zwołano tylko na godzinę, uważam, że jest niepoważne dla Komisji. Nie można mówić, że zwołujemy posiedzenie Komisji na godzinę, bo zwołujemy posiedzenie w konkretnej sprawie. Jeżeli mamy zwołane dwie komisje, to zwołujmy je tak, żebyśmy załatwili sprawę, do której zostaliśmy dziś wezwani. Nie zostaliśmy tutaj zaproszeni na dyskusję ogólną nad projektem, tylko do pracy nad tym projektem, a teraz w trakcie posiedzenia próbuje się prowadzić dyskusję ogólną. Jestem temu zdecydowanie przeciwny i składam wniosek, podkreślam to jeszcze raz, formalny, żebyśmy wrócili do pracy nad projektem. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Pani przewodnicząca Prządka, bardzo proszę.

Poseł Stanisława Prządka (SLD):

Chciałam się odnieść do głosu pana posła Kropiwnickiego wiceprzewodniczącego Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Uzgadnialiśmy wspólnie, jako prezydia obydwu komisji, że dzisiaj chcemy rozpocząć prace nad tym sprawozdaniem podkomisji dlatego, że nie wiedzieliśmy ile czasu będzie potrzeba na przeprowadzenie przyjmowania tego sprawozdania. Przyjęliśmy taką propozycję na dzisiejszy dzień, żeby nie odkładać tych prac, tylko żeby rozpocząć rozpatrywanie sprawozdania podkomisji. Wiedzieliśmy, że obydwie komisje, zarówno Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka, jak i Komisja Zdrowia, ma od godziny 16.00 kolejne zajęcia i te zajęcia też były odpowiednio wcześnie zaplanowane.

Druga sprawa. Pan poseł Kropiwnicki zgłosił wniosek formalny. Myślę, że powinniśmy przystąpić do przegłosowania wniosku formalnego, który zadecyduje, czy my robimy przerwę, czy kierujemy ten projekt gdzie indziej, czy po prostu przystępujemy do procedowania nad tym sprawozdaniem, bo takie są zasady i czy będziemy to robić teraz, czy po przerwie kilkugodzinnej, czy może w dniu jutrzejszym będziemy mogli kontynuować prace nad przyjmowaniem tego sprawozdania. Jeżeli pan przewodniczący podda za chwilę ten wniosek pod głosowanie, to on rozstrzygnie co dalej nasze wspólnie obradujące Komisje robią z tym projektem. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Oczywiście poddam ten wniosek pod głosowanie, z tym że są dwa wnioski formalne. Dalej idący jest wniosek o odesłanie tego dokumentu do podkomisji, a w drugiej kolejności jest wniosek pana posła Kropiwnickiego. Zanim przystąpimy do głosowania, oddam głos przewodniczącej podkomisji pani poseł Joannie Musze. Bardzo proszę.

Poseł Joanna Mucha (PO):

Chciałam tylko powiedzieć, panie przewodniczący, pani przewodnicząca, Wysokie Komisje, że nie widzę potrzeby zwracania tego projektu do podkomisji. Wykreślenie tych dwóch artykułów nie budzi żadnych kontrowersji, więc możemy poprawkami dokonać takich zmian w projekcie podczas posiedzenia komisji. Zgłaszam zatem przeciwny wniosek formalny do wniosku pana posła Asta. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Jeszcze jest prawo do wniosku za. Czy pan przewodniczący Jaworski zgłasza się w tym trybie? Bardzo proszę.

Poseł Andrzej Jaworski (PiS):

Panie przewodniczący. Ja się zgłaszałem wcześniej do dyskusji w kwestii art. 15, dlatego że mamy taką sytuację, zwracam się do pana ministra, że już w samym tytule propozycji ustawy jest mowa, że jest to ustawa o uzgodnieniu płci, a nie o uzgodnieniu tożsamości płciowej. Dlatego to, czy ta definicja jest, czy jej nie ma i jaka definicja płci będzie przyjmowana przez osoby, które mają tę ustawę stosować, jest jednak podstawą procedowania.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Ja to traktuję, panie pośle, jako głos za odesłaniem tego projektu do podkomisji, a na temat tytułu będzie pan ewentualnie zabierał głos jak będziemy procedować i poruszana będzie kwestia tytułu. Został zgłoszony wniosek formalny, a więc głosujemy. Dalej idącym wnioskiem jest wniosek posła Asta, który dotyczy odesłania tego projektu do podkomisji, a w związku z tym głosujemy najpierw ten wniosek. Głosujemy kartami. Proszę, aby wszyscy państwo włożyli karty do czytników. W SMS-ach było podane, że będziemy dziś głosować za pomocą kart. Czy wszyscy są gotowi? Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem wniosku pana posła Asta? Kto jest przeciwny? Kto się wstrzymał? 15 osób głosowało za, 26 osób głosowało przeciw i nikt się nie wstrzymał. Stwierdzam, że wniosek o skierowanie druku z powrotem do podkomisji został odrzucony.

Przechodzimy zatem do głosowania wniosku pana posła Kropiwnickiego. Ten wniosek dotyczy przejścia do…

Poseł Alicja Dąbrowska (PO):

Panie przewodniczący, mam wrażenie, że przez godzinę siedzimy tutaj i nie możemy zacząć procedować. To jest celowe przedłużanie całej procedury.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Ale bardzo przepraszam, jesteśmy w trybie głosowania, więc głosujemy. Zgłoszony został wniosek formalny i ja mam obowiązek go przegłosować. Został zgłoszony wniosek posła Kropiwnickiego o przejście do procedowania. Kto z pań i panów posłów jest za tym wnioskiem? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? 26 osób głosowało za, 15 osób głosowało przeciw i nikt się nie wstrzymał. Wniosek został przyjęty.

Zgodnie z tym wnioskiem i po rozstrzygnięciu wszystkich kwestii wstępnych, przechodzimy do procedowania ustawy. Tak przy okazji pozwólcie państwo na jedną refleksję, bo muszę ją niestety wygłosić. Nigdy więcej nie zgodzę się na godzinne procedowanie jakiegokolwiek sprawozdania. Zrobiłem ukłon, mając świadomość pilnej potrzeby załatwienia tej sprawy, co zresztą zostało mi zgłoszone. Jak widać, zostało to źle zinterpretowane przez niektóre osoby obecne tu w sali. Bardzo proszę, przechodzimy do procedowania ustawy. Tytuł ustawy o uzgodnieniu płci. Bardzo proszę, pan poseł Ast. Proszę uprzejmie.

Poseł Marek Ast (PiS):

Ale ja jeszcze przed przystąpieniem do procedowania, chciałbym poznać stanowisko Ministerstwa Zdrowia, bo zdaje się, że wypowiedziało się tylko Ministerstwo Sprawiedliwości.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Ministerstwo Zdrowia wypowiedziało się na początku i powiedziało, że nie ma żadnych uwag, jak rozumiem, merytorycznych do tego dokumentu. Przechodzimy do tytułu ustawy. Mamy jeszcze dwie minuty, żeby podyskutować na temat tytułu ustawy. Zgodnie z tym czego chciał pan poseł Kropiwnicki, proszę uprzejmie. Czy ktoś z państwa ma uwagi do tytułu ustawy? Bardzo proszę, pan poseł Jaworski. Zgłaszało się również Biuro Legislacyjne.

Poseł Andrzej Jaworski (PiS):

Panie przewodniczący, Wysokie Komisje, po pierwsze, chciałbym uzyskać jednak jednoznaczną odpowiedź od Ministerstwa Sprawiedliwości, a także od Biura Analiz Sejmowych, czy w tej propozycji ustawy powinna być definicja płci, czy tej definicji powinno nie być, dlatego że – jak myślę – jest to temat podstawowy.

Natomiast jeżeli chodzi już o sam tytuł, to chciałbym zgłosić poprawkę. Poprawka polega na tym, żeby ta ustawa nie nazywała się ustawą o uzgodnieniu płci, tylko ustawą o korekcie płci. Uzasadnienie jest następujące. Zgodnie ze słownikiem języka polskiego, słowo „uzgodnić" należy rozumieć jako uczynienie czegoś zgodnym z czymś. W niniejszym przypadku użycie takiego pojęcia wydaje się niefortunne, gdyż w rzeczywistości trudno nazwać dany proces uzgodnieniem, kiedy tak wiele kontrowersji wiąże się z tym, co powinno stać się wzorcem. Przecież aktualnie dostępna wiedza nie pozwala odpowiedzieć na pytanie, gdzie leży źródło nieprawidłowości, w umyśle, w ciele, a być może w samej rozbieżności. Jakie jest tego źródło? Jak należałoby je usunąć? Zmienić umysł czy ciało? W konsekwencji zrozumiała jest, chociażby ze względów humanitarnych, konieczność zajęcia przez ustawodawcę stanowiska, lecz sztuczna wydaje się regulacja, w której to akt normatywny miałby rozstrzygać, że taki proceder stanowi uzgadnianie. Proponuje się przyjęcie bardziej odpowiedniego pojęcia – korekty płci. Nie ma ono bowiem charakteru rozstrzygającego co do istoty zjawiska transseksualizmu. Niezależnie od tego, który stan jest prawidłowy, a więc psychiczny albo fizyczny, gdzie leży źródło nieprawidłowości, nie jest błędnym stwierdzenie, że w wyniku zabiegów adaptacyjnych, jak również procedury metrykalnej zmiany płci, dochodzi do korekty na przykład płci fizycznej do płci psychicznie odczuwalnej.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Panie pośle, przepraszam, ale widząc kolejne zgłoszenia ja muszę interweniować. Zgodnie z tym co zapowiadałem, musimy w tej chwili przerwać procedowanie. Zostały nam 4 minuty do godziny 16. Jest mi bardzo przykro.

Poseł Joanna Mucha (PO):

Jedno zdanie.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Połączone prezydia obu komisji powiadomią państwa o następnym terminie. Przerywam posiedzenie komisji…

Poseł Joanna Mucha (PO):

Panie przewodniczący, jedno…

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Ale pani poseł, ja nie mogę udzielać głosu poza kolejnością. Tu poseł się zgłasza, Biuro Legislacyjne…

Poseł Joanna Mucha (PO):

Czy możemy prosić o poprawki, które będziecie państwo zgłaszać?

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Proszę bardzo. Przekazuje taką prośbę koleżankom i kolegom, choć zawsze każdy i na każdym etapie ma prawo stosowną poprawkę jeszcze przygotować. Dziękuję bardzo, przerywam posiedzenie Komisji.